

EREĞLİ KÖMÜR MADENİ NİZAMNÂMESİ

FAHRETTİN TIZLAK*

Osmanlı Devleti'nde madencilik, yüzyıllar boyunca ekonomik açıdan hazineye katkı sağlayan ve toplumun gündelik eşyalarının yapımında kullanılan madenler ile askerî açıdan önem taşıyan madenlerin üretimi ve kullanımına yönelik faaliyetler olarak anlaşılmış ve yürütülmüştür. Dolayısıyla yer altında bulunan zenginliklerden enerji sağlamaya yönelik bir düşünceye uzun zaman için sahip olunmamıştır. Çünkü, XIX. yüzyılın son çeyreğine kadar Osmanlı ülkesindeki madenlerin çeşit itibariyle sınırlı olduğu görünmektedir ve bu çerçevede, XVIII. yüzyılın sonlarından itibaren Avrupada sanayide enerji kaynağı olarak kullanılmaya başlanan maden kömürünün, Osmanlı ülkesinde aynı dönemlerde üretilmediğini ve dolayısıyla da kullanılmadığını görüyoruz. Ancak, hemen belirtelim ki, Osmanlı Devleti, aynı dönemlerde maden kömürünü, yenileşme faaliyetleri çerçevesinde Avrupadan getirtmiş olduğu veya ısdıhdam etmiş olduğu uzmanlar sayesinde tanımıştır. Çünkü 1731 yılında Bosna'da Humbaracı Ahmet Paşa¹ ve 1774 yılında da İstanbul Yedikumlar civarında Baron de Tot² tarafından iki defa maden kömürünün bulunmuş olduğu bilinen bir husustur. Fakat, toplumun o ana kadar böyle bir madeni günlük yaşantısında kullanmaması ve yüksek enerji sağlayan bir maddeyi kullanabilecek düzeyde sanayiye sahip olmaması veya Osmanlı Devleti'nde sanayi geliştirici ve makina kuvvetine dayandırıcı türden faaliyetlerin olmaması gibi akla ilke gelen sebeplerden dolayı olmalı ki, bulunan kömür madeni ocaklarından istifade yoluna gidilmemiştir.

Ancak, 1829'lara gelindiğinde Osmanlı toplumunda bu alanda önemli gelişmelerin ve zihniyet değişikliğinin meydana gelmiş olduğu dikkati çekmektedir. Çünkü, biraz efsane ile karışık da olsa II. Mahmut'un direktifleri doğrultusunda uzun Mehmet tarafından bu defa Anadolu yakasında Zonguldak taraflarında maden kömürü bulunmuştur³. Fakat, yine de burada bulunan kömür kısa zamanda ağaç kömürünün yerine ikame edilemez. Çünkü aradan yirmi yıl geçtikten sonra ancak 1848 yılında Sultan Abdülmecid'in bir iradesi ile Zonguldak havzasında bulunan kömür madeni emlak-i şâhâne arasına alınır ve Hazine-i Hassa tarafından idare edilmeye başlanır⁴ ve madenden elde edilen gelirler, Mekke'de

* S.D.Ü. Burdur Eğitim Fakültesi - BURDUR

¹ Enver Ziya Karal, *Osmanlı Tarihi*, c. VI, Ankara, 1976, s. 244.

² E.Z. Karal, *a.g.e.*, s. 245.

³ Ahmet Naim, *Zonguldak Havzası*, İstanbul, 1934, s. 15.

⁴ A. Naim, *a.g.e.*, s. 18; Donald Quataert, *Osmanlı Devletinde Avrupa İktisadî Yayılımı ve Direniş (1881-1908)*, çev: Sabri Tekay, Ankara, 1987, s. 47.

bulunan birtakım tesislerin bakımı gibi hayır işlerine tahsis edilir⁵. Söz konusu tarihten itibaren Ereğli bölgesindeki bu kömür madeni, adigeçen hazine tarafından çeşitli kumpanyalara verilerek işletilir⁶. Fakat onyediyıl boyunca devam eden bu süre zarfında kömür madeni, hakkıyla idare edilemez ve kendisinden beklenen düzeyde verime bir türlü ulaşamaz. Bundan dolayı tersane için gerekli olan kömürün yine ülke dışından Londra ve diğer yerlerden getirilmesine devam edilir. Çünkü az önce belirtmiş olduğumuz idare vasıtasıyla tersane ve diğer yerlerde ihtiyaç duyulan kömürün Ereğli'den sağlanacağı umulmuştur. Beklenen hedefin gerçekleşmemesi dolayısıyla ülke dışından kömür getirilmesine devam edilmesi, devlet için ekonomik açıdan büyük bir bunalımın yaşandığı bir dönemde kömür için dışarıya önemli miktarlarda para akıtılmasına devam anlamına geliyordu. Halbuki Osmanlı, o dönemde dış ülkelere olan borçlarını kapatabilmenin yollarını arıyordu. Hal böyle iken, bu derecede önemli ve geniş bir üretim havzasına sahip olan madenin, yer altında kalarak tam olarak işletilmemesi büyük bir kayıptı, üstelik donanma için de kömür ihtiyacının ülke içinden temini gerekli idi⁷. Çünkü bu süre içerisinde yıllık üretim 50000 tonu geçmemekte idi⁸.

Muhtemelen büyük ölçüde yukarıdaki sebeplerden dolayı tersane için gerekli kömürün doğrudan ülke içerisinde sağlanması amacıyla da yönelik olarak Ereğli kömür madeninin idaresi 1865 yılında Bahriye Nezareti'ne devredilir⁹. Bu devir işlemi ile birlikte bahriye ümerasından Dilaver Paşa, liva kaymakamı ve ma'den-i hümayun nazırı sıfatları ile Ereğli'ye gönderilir. O, görev yerine gelir gelmez şiddetle ihtiyaç duyulan bir nizamname vücuda getirme işlemine girer ve bu yolda yürütülen faaliyetlere nezaret eder¹⁰. Çünkü, Osmanlı madencilik rejiminde yüzyıllardan beri mevzuat açısından pek yenilik yapılmamıştır ve üstelik kömür madenciliği de Osmanlı ülkesinde çok yeni bir olaydır. Bundan dolayı mevzuatın yetersizliğinin üretimin azlığında etkili olduğunu düşünen Osmanlı merkezi yönetimi bu işe el atmıştır. Çünkü metin içerisinde de belirtildiği üzere, Ereğli madeni işletmeye alındığı andan itibaren buradaki faaliyetleri düzenleyici türden hiçbir nizam mevcut değildi ve gerek üretim, gerek nakliyat ve gerekse bütün diğer hususlar işin gidişine göre yürütülmekte idi. Bundan dolayı, az önce de değinildiği üzere Ereğli de Dilaver Paşa, yanında Tersane-i Amireden özel memuriyetle gönderilen Said Bey'in de dahil olduğu bir komisyon ile işe başlar.

Dilaver Paşa'nın nezaretinde, kısa bir süre zarfında, madenlerdeki çalışma şartlarının düzenlenmesi amacıyla yönelik olarak "...ilerici bir maden mevzuatı modeline uygun...hükümler..." ihtiva eden bir nizamname vücuda getirilir¹¹. Metin içerisinde de görüleceği üzere 4 Muharrem 1284 (8 Mayıs 1867) tarihinde kaleme alınan ve kaynaklarda Dilaver Paşa'nın ismi ile birlikte zikredilen bu nizamnamenin uygulanmasına hemen geçilmiştir¹². Nizamname, yürürlüğe konduğu tarihten sonra üretimi önceki dönemlerin yıllık üretiminin nerede ise üç katı olan 142000 tona ulaştırmakla¹³ kendisinden bekleneni vermiş görünüyor.

⁵ D. Quataert, *a.g.e.*, s. 47.

⁶ E.Z. Karal, *a.g.e.*, s. 248.

⁷ *Başbakanlık Arşivi Dosya Usulü İradeler Tasnifi*, dosya 21, gömlek, 2-2.

⁸ E.Z. Karal, *a.g.e.*, s. 248.

⁹ A. Naim, *a.g.e.*, s. 18.

¹⁰ A. Naim, *a.g.e.*, s. 29-30.

¹¹ D. Quataert, *a.g.e.*, s. 56.

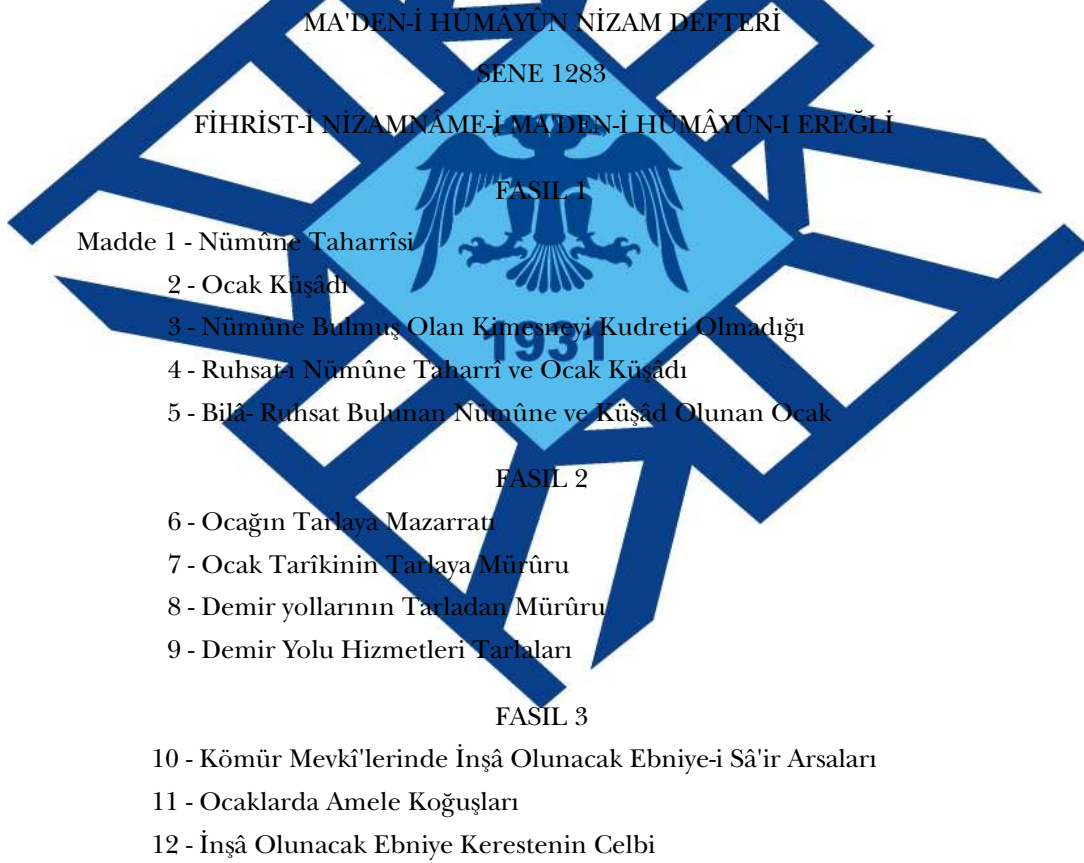
¹² A. Naim, *a.g.e.*, s. 30.

¹³ D. Quataert, *a.g.e.*, s. 47.

Şimdilik, Türkiye toprakları üzerinde yürütülmekte olan kömür madenciliğinin ilk kanunnamesi olma özelliğine sahip olan Ereğli Kömür Madeni Nizamnamesi, kömür madeni işletmeciliği açısından önemli hükümleri ihtiva etmektedir. Çünkü zikredilen nizamnameden, genel olarak XIX. yüzyılın ikinci yarısındaki Osmanlı madenciliğinin işleyiş tarzı ve madenlerdeki çalışma şartları, özel olarak da, Osmanlı Devleti için daha yeni olan kömür madenciliğinin çeşitli boyutları hakkında bilgi edinmemiz mümkün olabilmektedir¹⁴.

Madende istihdam olunan madenciler ile amelenin hukukunu muhafaza ve bu türden kişilerin her türlü işlerini ve hareketlerini belirli kurallara bağlayarak maden üretim faaliyetlerine sekte getirilmemesini amaçlayan bu nizamname, kural dışı hareketlerde bulunanlara verilecek cezaların da yer aldığı yüz maddeden oluşmaktadır. Ki bu maddeler, ilgili komisyon tarafından "... ma'den-i merkûme idaresinin ruhu..." olarak nitelendirilmiştir¹⁵.

Nizamnamenin metni, halen Başbakanlık Arşivi'nde Dosya Usulü İradeler Tasnifi'nde 21 numaralı dosyada 2-1 nolu gömlekte bulunmaktadır.

¹⁴ Bu nizamnameye atıfta bulunulan bir çalışma için bkz. Bülent Varlık, "Osmanlı Devleti'nde Madenlerde Çalışma Koşulları", *Tanzimatdan Cumhuriyete Türkiye Ansiklopedisi*, c. 4, İstanbul, 1985, s. 917-922.

¹⁵ Bu konuda nizamname metninin son paragrafına bakınız.

FASIL 4

- 13 - Ereğli Sancağı Ormanlarından Kereste Kat'ı
- 14 - Sütûn Tertîbi
- 15 - Sütûnün Kazâlara Tertîbi
- 16 - Sütûn Keşîdesinde Muhtarân Vazîfesi
- 17 - Sütûnün Kat' Fiyâtı
- 18 - Sütûn-keşâna Ma'denciyân Tarafından Rencîde ve Ezâ
- 19 - Ma'denci Ocağına Bir Senelik Müretteb Sütûndan Beher Ay Beyninde Ne Mikdâr Geldiğinin Cânib-i İdâreye Beyânı
- 20 - Sütûn Yerine Tuğladan Kemer İnşası

FASIL 5

- 21 - Tertûbiyân-ı Sunûf-ı Amelegân
- 22 - Kazmaciyân Beyânı
- 23 - Kazmaciyân Vazîfeleri
- 24 - 'Amelenin Mahallinden Tertîb ve İrsâli
- 25 - 'Amelenin Posta-i Sânisî İrsâli
- 26 - 'Amelenin Vaktiyle Gelmedikleri
- 27 - Kazmaciyânın Bir Günde Müddet-i Çalışmaları
- 28 - Kazmaciyânın Vakt-i İşlemeleri
- 29 - 'Amelenin Vakt-i İşlemeleri
- 30 - 'Ameleden Hasta Zuhûru
- 31 - 'Ameleden Yekdiğerini Temrîk ve İğvâsı
- 32 - Kirâcı Hayvanâtın Mahallinden Tertîb ve İrsâli
- 33 - Kirâcı Hayvanâtın Posta-i Sânisî İrsâli
- 34 - Kirâciyândan Mahall-i Âhere Firârı
- 35 - Kirâciyânın Çekekleri Kömürün Telefden Vikâyesi

FASIL 6

- 36 - Yazıcı-i Kantarcının Vezn ve Temdîd İdecekleri Kömürün Cesâmeti
- 37 - Yazıcı ve Kantarcının Vukû'-ı Hîlesi
- 38 - Ednâ Kömür Alınması
- 39 - Kömürün Vezn-i Hakîkatine Sâhte-i Fazlası
- 40 - Mübâya'a Olunacak Kömürün Şâyân-ı Kabûl Cesâmeti
- 41 - Kirâciyânın Kömürü Tozlu ve Topraklı Getürdüğü

42 - Kömürün Sefinelere Tahmîlinde Kapudanlar Vazîfeleri

FASIL 7

43 - Ma'den Damarı Münâza'ası

44 - Ma'denciyânın Cânib-i İdâreden Zıyan İddi'ası

45 - Kömürün Cânib-i Mirîden Başka Mahalle Bey Olunamayacağıyla Zam ve Tenzî-i Fiyâtu

46 - Ocağın Ayakları Ahzı

47 - Ocağın Taharrîsi

48 - Ocağın Tarlada İ'mâlî

49 - Bî - İktidâr Bulunan Ma'denci

50 - Şerîk Ahzı

51 - Cânib-i İdâreden Bî-Gayr-i Hakk Terk-i İ'mâlî

52 - Ocağın Vereseğe İntikâlî

53 - Teba'a-i Ecnebiye Vazîfesi

54 - Nizâmnâmeğe Muğayir Hârekâtda Bulunan

55 - Ocağın Sütûnları Bağlanması

56 - Ta'tîl-i Eyyâm

57 - Şâyân-ı Kabûl Kömürün Ednâ Damara Tesâdüfû

58 - Bey ve Şirâ

59 - Bâyi'in Cânib-i Mirîye Borcu Olduğu Halde Mübâyi'i Tarafından Te'diyesi

60 - Müceddeden Ocak Küşâdı veya Aherden Mübâya'a veya Birisiyle Şirket İtmesi

61 - Mechulü'l- Ahvâl ve Serseri Makulesini Kabûl ve İhtifâ

62 - Cânib-i İdâreye Celbi Lâzım Gelen

63 - Müceddeden Gelecek Ma'denci ve Kazmacı

64 - Cürüm Zuhûrunda Celbi

65 - Eslihâ Hâmil Olan

66 - Ocağı Ta'tîl Hükümüne Getiren

67 - Fazla Amelesini Kendülüğüyle İ'âde veya İşsiz Bırakan

68 - 'Ameleye Zehâir ve Eşyâ-yı Sâ'ire Aliverilmesi

69 - Ocakların İskeleye Olan Tarîkinin Tesviyesi

70 - Tarîkin Fenâlığında Kirâciyân Hayvanâtının Telefî

- 71 - Müceddeden Küşâd Olunan Ocağın Keşf-i Kömürü
- 72 - Ma'denciyânın Talebine Salâhiyeti
- 73 - Ocaklar Başında Kömürlerin Keşfi
- 74 - Ma'denciyâna İ'âne ve Peşinât İ'tâsı
- 75 - İ'tâ Olunan Peşinâtın Kimlere Verileceği
- 76 - İbtidâ-i 'Amele Matlûbunun İ'tâsı
- 77 - Açık Borcu Zuhûr İden Ma'denci
- 78 - 'Amele Nâmıyla Diğer Borcundan Sahte Sened Viren
- 79 - Kömürün Ocakdan İhrâcıyla Harmana Vaz'ı
- 81 - 'Amele-i Cüz'iyye Kifâyet İtmediği Hâlde Küllî 'Amele Zabtu
- 82 - 'Ameleyi Umûr-ı Zâtiyesinde İstihdâmı
- 83 - Yekdiğerinin 'Amelesini Tahrîk İden
- 84 - Yekdiğerine Muvakkaten 'Amele İ'tâsı
- 85 - 'Amele Ücretleri İçün Virilecek Senedin Sûret-i İ'tâsı
- 86 - İdâre Me'mûrları Emrine Muhalefet
- 87 - Bi'l-Cümle Me'mûrların Vezâyifi
- 88 - Mevâki Me'mûrları Vazifeleri
- 89 - Kömürkeş Tarikine Mevâki Me'mûrlarının Nezâreti
- 90 - Mevâki Me'mûrlarının Keşf-i Kömürden Noksan Zuhûru
- 91 - Mevâki Me'mûrlarının Gördükleri Vukû'âtı İdareye Beyânı
- 92 - Bi'l-Cümle Me'mûrîn ve Ketebenin Vazifeleri
- 93 - Esvâk ve Ebniye Aralarının Tathîri
- 94 - Mevâki Me'mûrları Ma'nifetiyle Olan Masârifâtın Telefden Vikâyesi
- 95 - Anbar Me'mûrlarının Vazifeleri
- 96 - Me'mûrînin Ocak İ'mâli Memnû'iyeti
- 97 - Me'mûrînin Yekdiğeriyle Hüsn-i İmtizâc ve Mu'âşeretleri
- 98 - Me'mûrîn ve Zabtiyelerin Kimesneden Meccânen Nesne Alamıyacağı
- 99 - Me'mûrîn Ma'iyetlerinde Zabtiye İstihdâm İdemiyeceği
- 100 - Hâtıme

EREĞLİ KÖMÜR MA'DEN-İ HÜMÂYÜNU İDÂRESİNİN NİZAMNAMESİDİR

FASIL 1 :

Nümûne Taharrî ve Ruhsat Tezkeresi Nizâmı

Madde 1 - Bir kimesne müceddeden nümûne taharrî idecek olduğu hâlde ewel- emirde cânib-i idâreden taharrî-i ruhsat tezkeresi ahz itmiş olacaktır.

2 - Nümûne bulmuş olan kimesne erbâb-ı kudret ve i'mâlâtdan olduğu ve nümûne-i mezkûr şâyân-ı kabûl bulunduğu halde i'mâli için cânib-i idâreden ruhsat tezkeresi ahz idecektir.

3 - Nümûne bulmuş olan kimesne bi-kudret veyâhûd i'mâlâtdan nâ- ehil bulunduğu hâlde nümûneyi cânib-i mîrî için bulmuş olacağından sebkat iden emeğine mukâbil bahşîş nâmıyla kendisine mikdâr-ı münâsib ücret i'tâ olunacaktır. Nümûne-i mezkûreye bir vechile müdâhale idemeyecektir.

4 - Cânib-i idâreden ibtidâ ruhsat tezkeresi istihsâl itmedikçe hiçbir kimesnenin nümûne taharrî itmeğe ve ne de kendiliğinden bulmuş olduğu nümûneyi hafr ve küşâd itmeğe aslâ salâhiyeti olamayacaktır.

5 - Ve şâyed dördüncü maddede beyân olduğu üzere istihsâl-i tezkere itmeksizin hod be hod nümûne taharrî veyâhûd hafr ve küşâd iden kimesne mugâyir-i nizâm hareket itmiş olacağından bu makûle bulunmuş olan nümûne veyâhûd hafr ve küşâd olunan ocak mücâzetten cânib-i mîrîye zabt olunarak merkûmlara bir vechile ücret ve masraf davâsına hakkı olamayacaktır.

FASIL 2 :

Ocaklardan Harmanlara veya İskelelere Olan Terfîk Nizâmı

6 - Küşâd olunacak ocak birinin tarla veyâ bağcesinde veyâ madde-i sâ'iresinde bulunup da küşâdından dolayı 'arız olacak mazarrat bütün tarlaya âit olacağından ocağ-ı mezkûru i'mâl idecek kimesne mezkûr tarlayı istîcâr itmeğe mecbûr olup bu husûs için idare tarafından ta'yîn olunacak me'mûrlar tarla-yı mezbûrun senevî takdîr olunacak istîcâr merkûm ma'denci tarafından tarla sâhibine ocağ-ı mezkûr bütün bütün terk oluncaya değin her sene verilecektir.

7 - Bir ocak veyâhûd müteaddit ocakların kömürleri iskeleye naklinde tarîk-i mekşûf bulunamayub da bir veyâ birkaç kimesnenin gerek mevrû ve gerek gayr-i mevrû' tarla veyâ tarlalarından mürûr itmek lazım gelür ise mezkûr tarla veyâ tarlalarından mürûr itmek lazım gelür ise mezkûr tarla veyâ tarlalardan kâbil-i tarîk arzında mahall-i mezkûr ocak veyâ ocaklara mahsûs olmak üzere hitâm-ı i'mâllerine değin tarîk i'tibâr olunarak ol mikdar tarla mahalli için sâhib veya ashâb-ı kömür kömürü iskele başına teslim ideceği cihetle taraflarından idâre ma'rifetiyle takdîr olunacak icâr-ı senevî ocak veya ocaklar bütün bütün terk oluncaya değin her sene sâhib veya ashâb veya ashâb-ı tarlaya i'tâ olunacağı misüllü ocaklara veyâhûd iskeleye mücâvir bulunub kendilerinden tarîk küşâdı îcâb iden tarla veyâ tarlalar bulunacağı sûretde bunlar kirâciyân hayvanlarının bi'z- zarûr gezinti mahalleri olacağından bu hâlde dahi zikr olunan tarla veyâ tarlaların icâr-ı senevîsi ba'de't-takdîr ma'denci veyâ ma'denciyân taraflarından sâhib veyâ ashâb-ı tarlalara her sene verilecektir.

8 - Ma'den-i mezkûr mevkî'lerinde her kangı birisine müceddeden inşâ' olunacak demir yollar mürûr ideceği tarlaların ne mikdâr mahallini is'âb ider ise ol mikdâr mahall keşf ve tahmîn ve takdîr-i baha olunarak sâhibi tarafına cânib-i mîrîden i'tâ olunacağı misüllü her kangı bir ocak tarîk-i mezkûre müteveccihen müstevî mallar dahi birisinin tarlasından mürûr eylemek lâzım geldiği halde kıymeti bi't- takdîr sâhibine cânib-i mîrîden i'tâ olunacaktır.

9 - Demir yollarının yemîn ve yesârında kömür harmanları için istihâb olunacak mahaller her kimin tarlasında bulunur ise kıymeti takdîr olunarak sâhibine cânib-i mîrîden i'tâ olunacaktır.

FASIL 3 :

İnşâ'at-ı Ebniye Nizâmı

10 - Kömür mevkî'lerinde inşâ' olunacak gerek ebniye-i mîrî ve gerek teba'a-i saltanatı seniyyeden bulunan ma'denciyân ve ahâliden her kangı birinin i'mâl itdireceği han ve furun ve mağaza ve kahvehane misüllü ebniyeleri sâhibi tarafından bâ- sened bi'r- rızâ esmâniyle ahz olunarak idâre tarafından irâ'e olunacak münâsib mahaldê hey'ete göre inşâ' olunub hod be hod ya'nî kendülüğiyle bilâ- ruhsat yapılamayacaktır.

11 - Ocaklarda istihdâm olunan 'amele giceleri açıktâ kalmamak üzere beytütetleri için her bir ocak başında ma'dencisi tarafından kâbil-i sükna mükemmel 'amele koğuşları cânib-i idârenin kabûl ideceği sûrette yapılarak 'amelenin huzûr ve rahatlarına dikkat ile i'tinâ itmek her ocak sâhibinin vazife-i zimmetinden 'add olunacaktır.

12 - Bâlâda on ve on yedinci maddelerde mücerred olduğu üzere teba'a-i saltanatı seniyyeden bulunan ma'denciyân ve ahâli-i yerlû ma'den mevkî'lerinde ebniye inşâsı hâlinde lüzûmu olan kerestenin tedârîki için idâre tarafından istihâli ruhsat itmeğe mecbûr ve hod be hod kereste kat' ve tenziline mütecâsir olur ise kereste-i mezkûre mücâzetten cânib-i mîrîden zabt olunacaktır.

FASIL 4 :

Ocaklara İcâb İden Sütûn ve Sütûn-keşânın Nizâmı

13 - Ma'den-i hümâyûn ocaklarına lüzûmu olan kerestenin kat'ı mutlaka Ereğli sancağı ormanlarından olmak lâzım geldiğinden işbu ormanlardan ma'den-i mezkûr ocaklarına münâsib bulunan ormanlardan tüccar ve sâ'irenin gelüb kereste ve hatab kat'ı külliyyen memnû' olup ancak liva-i mezkûrun kereste resm-i öşür ve gümrüğü hâsılâtına halel gelmemek üzere tüccar ve sâ'irenin ibtidâ cânib-i idâreden ruhsat istihâliyle gayr-i münâsib ormanlardan kereste ve hatab kat' ve nakline müsâ' ade gösterilecektir.

14 - Ocakların i'mâline birinci levâzımâtından bulunan ve bâni-i ocak olan sütûnun vaktiyle nakl ve celbi şayân-ı i'tinâ mevaddan olup sene-i cedîd için lüzûmu olan sütûnun tertîbi zımnında sâl be sâl şubâtı ibtidâsından kâffe ma'denciyân idâreye celb ve tecemmû' ile her ocağın işine ve gidişine göre bir senede ne mikdâr sütûnun lüzûmu olduğu tezekkür ve tahkîk ile sebt-i defter olunarak mikdârı ma'lûm olacak sütûn beher kazânın sütûn-keş hayvanâtının mevcûduna ve tahammûlüne göre tevzi ve taksîm ile bir kazânın hissesine isâbet iden sütûnun mikdârı ve kangı ocaklara keşide ideceği tertîb bulunduğu idâreden bâ- defter bildirilecektir.

15 - Bir kazânın hissesine müretteb sûtûn mahallince ve hey'etce hâvî olduğu sûtûn-keş karyelere hâl ve tahammülüne ve hayvanâtın mevcûduna göre tevzî' olunarak kangı karyelere ne mikdâr tevzî' olunduğu ve kangı ocağa kangı karyenin keşîdesi terettüb olunduğunu mübeyyin ol kazânın hey'etce bâlâsı defterlü mazbatasının tanzîmiyle ma'den-i mezkûr idâresine gönderilecektir.

16 - Bir karyeye tevzî' olunan sûtûn vakt-i şitâ dühûl itmeksizin mâh-ı ağustos ve nihâyet eylül nihâyetine değin tamâmiyle nakline ol karyenin muhtârı borçlu olub matlûb olunan sûtûnun vaktiyle nakline muvaffak olunamayub da sûtûnsuzlukdan dolayı merbût olduğu ocağın i'mâlîne halel geldiği veyâhûd bacasının geçdiği ve bu fenâlığın sebeb-i hakîkisi bi't-tahkîk sebeb muhtâr-ı merkûm üzerinde kaldığı hâlde bu bâbda vâki olacak mazarratın şiddet-i vuzûhuna göre tahdîd ideceği müddetle mahbûsen mücâzât olunacaktır.

17 - Ocakların ba'zıları yüksek ve ba'zıları alçak olmak hey'et-i damariyeden olup iktizâ iden sûtûn ocağına göre keşîdesi lâzım geleceğinden her ma'denci ocağına el virecek sûtûn tûl ve kalınlığını mübeyyin ikişer kıt'a mühürlü varaka ma'denci tarafından tanzim olunarak bir kıt'asının sûtûn- keşân muhtarına diğerinin ma'den idâresine i'tâsıyla ana göre kat' ve nakl lâzımeden olup fiyatı dahî mahallince çap ve zirâ'ına nisbetle ma'denci ve gerek sûtûn-keşân gadrden vikâyeten kat'ı fiyat olunacaktır.

18 - Bir ma'dencinin ocağına müretteb olan sûtûn sûtûn-keşân tarafından çap ve zira'ına muvâfık getirülüb de cısr menfa'ati için dün fiyatla almak garazıyla ma'denci tarafından sûtûn-keşân fukarâsına rencide ve ezâ olunmayacak ve buna her kangı ma'denci tarafından cesâret olunduğu inde't-tahkîk tebeyyün ider ise ma'denci-i merkûm tarafından mücâzeten ol seferde getirdüğü sûtûnun iki kat bahâsı sûtûn-keş-i merkûma tazmin olunacaktır.

19 - Bir ma'dencinin ocağına bir senelik tertîb olunan sûtûndan beher ayda ne mikdar sûtûn geldiği ve ne çap ve zirâ'da bulunduğu hey'etiyle beraber cânib-i idâreye ol ma'denci tarafından bâ- varaka bildirilecektir.

20 - Ma'den-i mezkûr ocaklarının i'mâlî usûl-i kadîmî üzere külliye'lü sûtûna muhtaç ve bir ocak ilerüye gittikçe iki kat sûtûna mütevakkıf olarak bu dahî masârif-i kesîreyi intâc olduğundan başka ma'den-i mezkûr civârında bulunan ormanların yevmen be yevmen harâbına sebeb olduğundan ba'demâ müceddeden küşâd olunacak ocağın kılavuz ta'bîr olunan ve ilerüye sürülen bacasına sûtûn yerine tuğladan duvar ve üzerine kemer inşâsıyla i'mâlî bi't-tecrûbe mücib-i fâ'idesi tahakkuk ider ise bundan sonra küşâd olunacak ocaklarda ol yolda tuğladan duvar ve kemer yapılarak i'mâlî mukarrerdir.

FASIL 5 :

Tertîb ve İstihdâm Nizâmı

21 - Ma'den-i mezkûr ocaklarında istihdâmı lazım gelen sunûf-ı 'ameleden kazmacıyân ve küfeciyân ve kiracıyân ve Ereğli sancağı dahilinde kâ'in ondört kazâ ahâlisine münhasır olup kazahâyı mezkûrenin nüfûs cerîdelerinden onüç yaşından elli yaşına değin beyninde olan nüfûs-ı zükûru kazâ be kazâ sebt-i defter olunub bunlardan 'alil ve çürükleri bi't-tefrîk kûsûru işbu deftere müracaatla âtiyü'z-zikr usûle tevfikân celb olunacaklardır.

22 - Yirmi birinci maddede beyân olunan sunûf-ı selâse-i 'ameleden gürûh-ı kazmacıyânın ma'den ocaklarında çalışmaları mecbûriyet tahtında olmayarak mücerred

kendülerinin ol ocak sahibi tarafından hüsn-i rızâları tahsîliyle olunacağından her kazmacıyânın liyâkatına ve işine göre ücret-i lâyıkta i'tâsıyla istihdâm olunacaktır.

23 - Binâberîn bir kazmacı eylediği ocakda daimî suretle bulunması mecbûr olmayub kangı ocak sahibinden ziyâde ücret bulabilir ise ol ma'denci mâ'iyetine girebilmeye muhtâr olacaktır.

24 - Yirmi birinci maddede beyân olunan sunûf-ı selase-i 'ameleden ocağın içinden dışarıya arkasıyla kömür ihrâc iden ve mahallince 'amele ta'bir olunan gürûh-ı küfeciyândan bir ferde ber-mûceb-i defter ne mikdar küfeci bulunur ise bunlar iki kısma taksim olunarak tertîb olundukları ocağa kısım-ı evveli gelüb onikişer gün çalışdıktan sonra kısım-ı âhiri gelerek kısım-ı evveli karyelerine 'avdetle umûr-ı ta'yînelerine bakacaklardır.

25 - Yirmi dördüncü maddede beyân olunan gürûh-ı küfeciyândan kısım-ı âhir vakt-i nöbetlerinde günü gününe ba'zı kısım-ı evvel onikişer gün hitâm itdiği anda kısım-ı âhir ocağın başında hazır bulunmak üzere karyelerinde olmak üzere çıkarulub ocakların i'mâlâtı bir an hâlî bırakılmak muhataradan gayr-i sâlim olduğundan kısım-ı evvel gitmeksizin kısım-ı âhir ocağa vâsıl olacaktır.

26 - Gürûh-ı küfeciyândan kısım-ı âhiri karyelerinden müdür ve muhtârı ma'rifetiyle vakt ve zamanıyla sevk olunarak işinin başında bulunmak ve vaktinde gelmediği muhtarın adımı dikkatinden neş'et itmiş ise muhtâr-ı merkûm su'âl olacak ve 'amelenin nişânından vâki olmuş ise ol makûle 'amele müddetlerini ikmâl itdikden sonra idâresinin istediği mahalde bir veya iki gün ücretleriyle çalışdırılacaktır.

27 - Gerek kazmacıyân gerek 'amele yirmi dört sâ'at zarfında iki nöbet işleyecektir.

28 - Kazmacıyânın birinci nöbeti ba'de'l- gürûb olacağından irtesi 'ale's- sabah 'amelenin dört sâ'at zarfında çıkarabildiği mikdar kömür hazır iderek ocağı bağlayub veza'ifi sâ'iresini ba'de'l- ifa dışarı çıkacaklardır. Fakat kazmacıyânın esnâ-yı 'ameliyâtda yanlarında ocak çavuşu bulunacağından ve bağ ve husûsât-ı sâ'ire ocağın hüsn-i ifâsını nezâret ideceğinden şâyet bunlarca bir kusûr vâki' olur ise hem çavuş ve hem de kazmacıyan icâbına göre nisf yevmiye ile çalışdırılacaktır.

29 - 'Amele yirmi dört sâ'at zarfında müdet-i istirahatden ma'âda ancak on sâ'at işleyeceğinden bundan dahi yirmi yedinci maddede zıkr olunduğu üzere iki nöbetde tekmîl olmağın bunun birincisi yaz ve kış 'ale's-sabah sâ'at onbirde bedân olunarak dört sâ'at çalışmaklık ile kazmacıyânın akşamdan hazır idüb hazır itmiş oldukları kömürü ve tozu dışarı çıkaracakları misüllü kazmacıyân için çalışdıkları mahalli hazır ve müheyyâ olduğunu ocak çavuşuna haber virüb iki sâ'at istirahat ve ta'âm itdikden sonra iki sâ'at dahi ocağın dışarıca olan işlerini çavuşun irâ'e ideceği vech üzere ifâ iderek münâvebeten bu ikinci nöbet işine mübâşeret ideceklerdir şöyle ki ber-vech-i şürûh kazmacıyân kendülerine mahsûs olan ikinci nöbet işini kâmilen edâ itdikden sonra 'amele hazır olan kömürü ve tozu yine dört sâ'at çalışarak dışarı çıkarub ol günde işini tekmîl itmiş olacaklarından şu müddet-i muharrereden fazla istihdâm ve iz'âc olunmayacaklardır.

30 - 'Ameleden birisi mahzâ karyesine savuşmak efkâr ve desisesiyle izhâr-ı hastalık yolunda bulunduğu halde hastagenânın tedavisi için sâye-i devâye-i hazret-i pâdişâhîde ma'den-i mezkûrde bir tabib bulunduğundan ve vizite itdirildikte hastalığı karîn-i sıhhat olub da cüz'î bir şey ise tabib-i mûmâ-ileyh ma'rifetiyle tedavi olunması ve ziyâdece hasta bulunduğu halde sâhib-i ocak tarafından rûkûbu için mekkarî hayvanı tedârik olunarak

yanına adam-ı mahsûs terfikan hânesine gönderilmesi ve 'amele-i merkûmun hastalığı hayli ve ciddî idiği tahakkuk ider ise ikmâl-i müddetine değin yine işine red olunması nizâmından bulunduğu misüllü ve şâyet hod be hod firâra cür'et ider ise i'âdesiyle ibreten li's-sâ'irîn iki kat müddetle istihdâm olunacaktır.

31 - 'Ameleden birisi diğeri tahrik ve iğvâ ile işinden istinkâf ve firârına sebep olduğu tahakkuk eylediği halde mücâzât olmak üzere firâri-i merkûm yerine muharrik-i merkûm iki kat müddetle istihdâm olunacaktır.

32 - Yirmibirinci maddede zikr olunan sünûf-ı selâse 'ameleden kirâciyândan bir kazâ veyahut bir livada mevcut olan kirâcı hayvanâtı iki kısma taksîm olunarak kısm-ı evveli ocaklara celb ile onbeş gün kömür keşide itdikden sonra kısm-ı sânisini gelüb kısm-ı evvel karyelerine avdetle diğeri nöbetlerinin vakti gelinceye değin hem hayvanlarını eğlendirecek ve hem de umûr-ı beytiye ve mazru'atına bakacaktır.

33 - Kirâciyân postalarının vakti nöbetlerinde günü güne gelüb umûr-ı nakliyâta bir an sekte getirilmeyecek sûrette sevk olunmaları umûr-ı müftâbiha olduğundan ve halbuki bunların vakt ve zamanıyla ve 'adem-i sevki müdir-i kazâ ve muhtârânın gayret ve dirâyet veyâhud 'adem-i dikkat ve müsamahalarından neş'et ideceği dahî emr-i aşikâr bulunmağla vaktiyle gönderilmeyüb de te'ahhur-ı tenzîlâta sebep olan veyâhud kirâcı ve 'ameleyi cenâh-ı teşâhubuna alub da ma'den hizmetine göndermiyan müdir ve muhtârân mes'ûl tutulacağı gibi işbu me'mûrîn taraflarından irsâl olunub da gelmemiş olan veyâ gelüb ikmâl-i müddet itmeksizin firâr iden kirâcı hidemâtı mirîden istinkaf idenler hakkında terettüb iden cezâyâ mazhar olacaklardır.

34 - Kömür keşidesinden icinâben mahall-i âhere hatab keşidesine ve tüccarân-ı sâ'ireye giden kirâcı firâri cezâsına mazhar olacaktır.

35 - Kirâciyânın nakl itdikleri kömürü ocak nezdinden hîn-i tahmillerinde ayak altına alarak telef itmeme ve şâyân-ı kabulden ufağını ve gerek ednâsını doldurmamak üzere gerek sâhibân-ı kömüre ve gerek cânib-i mirîye mücib-i gacı olacak ef'al ve hareketde bulunmamak lâzım geldiği halde şâyet bunların hilâfına bulunurlar ise şedîden idarenin tahdid ideceği cezâ tahtında mahkûm olacaklardır ve misüllü fenâlıkların vukû' bulmaması için kömürlerin veznine ve tahrîr olundukları harman ve iskelelere me'mûr-ı mahsûs konulacaktır şâyet bu me'mûrun 'adem-i dikkati tebeyyün ider ise şedîden mücâzât olunacaktır.

FASIL 6 :

Veza'ifi Yazıcı ve Kantarcı ve Kabûl-ı Şayan-ı Kömürün Cesâmeti

36 - Ocaklardan çıkarılan kömürlerin gerek odalarda ve gerek demiryol harmanlarında vezn olduğundan bu husus için ta'yîn olunan gerek yazıcı ve gerek kantarcı ehl-i erbâbdan olarak sâdik ve mücerrebül- etvâr kimesnelerden olacağı idârenin veza'ifinden olduğu misüllü bu iş yalnız yazıcı ve kantarcı yedlerine bırakılıb ba'zen sâhib-i kömür ve sâ'ire tarafından îzâh olunan fesâd doğrudan doğruya vezn hususuna sekte getüründe bunun def'i zımında bi'l- cümle me'mûrîn-i ma'den taraflarından dâima ve müstemirran ihtimâm-ı tâm ve dikkat olunacaktır.

37 - Yazıcı ve kantarcı vezn ve tahrîr idecekleri kömürü bilâ- garaz velâ- fesâd vezn ve tahrîr idüb bu hususda hîle ve hud'â tarîkine sülûk idüb de bir uygunsuzluğu tahakkuk

eylediği halde cezâ kanun-nâme-i hümâyûnu ahkâmına tevfikân müstahakk-ı cezâ olacakları misüllü başlarında bulunan me'mûr dahi işbu cezâdan hisseyâb ve mes'ûl tutulacaklardır.

38 - Kömürlerin hîn-i tenzîlinde tozsuz ve topraksız ve kesme ve taşsız temiz olmak üzere cevizden ve nihâyet fındıktan ufak alınmayarak şâyân-ı kabul kömür mübâyâ'a olunması başında bulunan me'mûr ve yazıcı ve kantarcıların vazîfe-i zimmetleri olub dikkatsizlikden veyâhut sâhib-i kömüre tesâhüb veyâhud sâ'ireden dolayı ihânet tarafına gidenler tahakkuk eylediği halde kabulü gayr-i şâyân olarak almış oldukları kömürün iki kat esmânı kendülerinden tazmîn ile mücâzât olunarak tazmîn olunan mebâlig ma'den-i mezkûre varidât kayd olunacaktır.

39 - Yazıcı ve kantarcı ve gerek başlarında bulunan me'mûr kömürün vezn-i hakîkine bâ- ciste fazla kömür zam ve tahrîr eyledikleri tahakkuk ve tebeyyün ider ise zam olunan mikdâr kömürün esmânı iki kat olarak kendülerinden tazmîn olunduktan sonra sarma cezâsına dahi mazhar olacaklardır.

40 - Ma'denciyânın vezn ve teslim eyledikleri kömürler iskele ve harmanlardan mahalli sarf ve istihlâkına varınca değin beş altı defa elden ve kürekden geçerek zedelenüb ceviz cesâmetinde olan kömür toz gibi olduğundan bundan aşağı cesâmetde olan kömür hiçbir işe yaramayacağı cihetle mübâyâ'a olunan kömürler nihâyet ceviz ve fındıktan aşağı alınmayacaktır ve şâyet alınsa mütecâsîr olanlardan esmânı tazmîn itdirilecektir.

41 - Kömürün ocaklarından keşîdesinde kirâciyân mahzâ sâhib-i kömüre hiyânet ve cânib-i mîriye ihânetinden dolayı tozlu ve topraklı ve taş kömürü küfesine doldurmamak için ocaklar başında birer ikişer me'mûr bulundurulub şâyet 'adem-i kabûl kömür gönderiliyor ise ve ba'zı mücerred me'mûr 'adem-i dikkatinden neş'et itmiş ise me'mûr-ı merkûm şedîden mücâzât olunacaktır.

42 - Ağz-ı iskeleden kömür tahmîl idecek sefâyîn kömürü ayak altına alarak ezilmesinden ve minvâl ve sefinesine vaz'ında yüksekten ve dökerek kırılmasından İctinâben sefinelerinin anbarlarına oluklar vasıtasıyla konularak zâyi' ve telefden vikâyesine ihtimâm-ı tâm ve dikkat eyleyeceklerdir ve şâyet sefâyîn kapudanları buna dikkat itmezler ise mes'ûl tutulacaktır.

FASIL 7

Ocaklar ile Hukuk ve Vezâ'ifi Ma'denciyân Nizâmı

43 - Ma'dencinin müceddeden küşâd ideceği ocak diğerinin yed ve 'imâlinde bulunan ocak damarından olduğu tebeyyün ider ise ol mahalde ocağ-ı cedîdin küşâdı memnû'atdan olub fakat bunların beyninde olan ba'îd mesâfe beşyüz kademi tecâvüz eylediği halde işbu memnû'atın sâkit olduğu gibi diğer damardan olduğu tahakkuk ider ise ol vakit birşey denilemiyerek küşâdına ruhsat tezkeresi i'tâ olunacaktır.

44 - Ocaklardan ihrâc olunan kömürler cânib-i mîriye ya iskele başlarında veyâhud demiryol harmanlarında vezn ile her halde iskelede teslim olunmak nizâmından add olduğundan küşâd olunacak ocak iskelede mesâfe-i ba'îd cihetle sâhibinin ziyâde ücreti nakliye ve sâ'iresinden dolayı düçâr-ı zarar oldum diyerek cânib-i idareden aslâ zarar ve ziyan da'vâsına hak ve selâhiyeti olmayub kömürün fi-i mukarreri vechile vezn ve teslim itmeğe mecbûr olacaktır.

45 - Ma'den-i hümayûn zât-ı hazret-i şahânenin mülkü ve malı olduğundan ocaklardan ihrâc olunan kömürü hiçbir ma'denci cânib-i idâreden ma'âda bir mahalle fûruht idemiyeceği gibi fi-i müteberesinin zam ve tenziline dahi mutlaka emr ve irâde-i nezâret-penâhî makbûzdur.

46 - Ma'dencinin i'mâl olan ocağın kömür tarlaları bulunmaksızın ilerüye sürülmekte olup kılağuz ta'bir olunan bacaların yolları uzadığı halde mücerred suhûletle kömür çıkarmak garazıyla ayakları alarak terk ve ta'til olunması emlâk-i şahâne hakkında mazarrat olduğundan ol makûle ocakların kömürleri tükenmedikçe ve hasbe'l-îcâb işlenmesi mün'azir olmadıkça ayak alınması bir vechile câ'iz olamayarak ne vakit kömürü tükenür de ayak ahzına ihtiyaç his ider ise cânib-i idâreye ihbâr olunarak idâre-i mezkûrenin ta'yîn ideceği me'mûr vasıtasıyla hey'et-i ocağın haritası bi't-tanzim îcâb iden ayakları harita-i mezkûrede işâret olunduktan sonra ayak almağa ruhsat verilecek ve henüz kömürü bitmemiş ise bâ- hitâmına değin yine sâhibi tarafından i'mâl olacak veyâhud haliyle cânib-i idâreye terk ile diğer erbâb ve tâlibine i'mâl itdirilecektir.

47 - Bir ma'denci yed ve i'mâlinde bulunan ocağın ayakları alınmak lâzım geldiği sûrette bi'l- keşf tersim olunacak haritada ahzı irâ'e olunacak ayakların gayri mahalden ayak alub ocağı bütün bütün hedm ve harâb itdiği halde ocağı mezkûrdan tahrîc-i kömürü kendüsüne terk olunarak ocağı cânib-i idâreden zabt olunacağından başka ebniye-i mîrîyi tahrîb idenler haklarında terettüb iden cezâ misüllü ma'denci-i merkûm mazhar-ı cezâ olunacaktır.

48 - Ma'den-i mezkûr emlâk-i şahânedan bulunduğu mebnî kimesne tarafından terk olunamamaya bir ma'denci yed ve i'mâlinde bulunan ocağı yahut ocakları işlerken gerek masârif-i keşide ve gerek esbâb-ı sâ'ire münâsebetiyle terk iderek el'ân i'mâlâtını kaldırdığı halde bu misüllü ocak yahud ocakları idârenin zabt itmeğe hakkı olacağı gibi erbâbdan bir diğer ma'denci zuhûr itdiği halde idâre-i mezkûre tarafından ruhsat verilecek ve terk iden ma'denci masârif da'vâsına hakkı olamayacaktır.

49 - Bir ma'denci yed ve imâlinde bulunan ocağın kömür-i lâyıkında i'mâline kudret-yâb olamayub da ocağı mezkûru üç ay kadar işlemiyerek ta'til itdiği halde cânib-i idâreden kendüsüne mezkûr ocağın işletilmesi teklîf olunarak i'mâline kudretsizliğinden dolayı muvaffak olamayacağını şer ve beyân eylediği takdirde yanına ashâb-ı iktidar ve erbâbdan birisini şerîk almağa ve bu teklifi kabûl eylemediği halde ocağı ba'de'l-keşf takdîr olunacak kıymeti cânib-i idâreden tesviye olunmak üzere idâre-i mezkûreye terk itmeğe mecbûr olacaktır.

50 - Ma'denciler miyânında şirket maddesi pezd-i idârede icrâ olunacağından şerâ'it-i şirket dahi idâre-i mezkûre tasdiki tahtında olarak tarafeyn birbirlerine virecekleri mukavele senedlerinde tahrîc kılınacağından bu şerâ'it haricinde bir gûne nizâları ...(okunamadı).

51 - Ma'denci altmışıncı maddede beyân olunan usûle tevfikân ocak küşâd idüb de bir müddet işledikten sonra her kangı bir sebeple idâre tarafından terk itdirilerek muahharan ocağı mezkûrun terk ve ta'til itdirilmesi tebeyün eylediği sûrette ocağı mezkûru diğer kimesnenin i'mâl itmeğe hakkı olmayarak yine sahib-i ocağın işlemeğe hakkı olacaktır.

52 - Ma'den-i mezkûr emlâk ve vakf-ı şahânedan olduğundan ashâb-ı i'mâlâtdan birisi vefât itdiği halde i'mâlinde bulunan ocak evlâd-ı zükûr ve inâsı var ise anlara intikal idüb yok ise emlâk-i şahâneye vireceğinden verese ve sâ'iresi ocağı mezkûre bir vechile müdahale

idemeyüb fakat tahric-i kömürü ve ocağ-ı mezkûrun borç ve kâffe mu'âmelâtı şer'-i şerîfe tevfikân bi'l-cümle veresesine 'aid olacaktır.

53 - Ma'den-i mezkûrede şimdiye değin müstahdem ma'denciyân ve kazmaciyândan ba'zıları teba'a-i ecnebiyeden mürekkep ise de devlet-i 'âliyye hizmetinde istihdam olunmaları cihetiyle bir vechile ecnebî nazarıyla bakılmayarak kâffe mu'âmelât devlet-i 'âliyye kavânin ve nizâmâtına tevfikân rü'yet olunub bunlardan her kangısı nizâmât-ı seniyyeye muvâfakat itmeyecek olur ve işbu nizâmname ahkâmının hâricinde nihâyet üç def'a harekât-ı nâ-marziyede bulunur ise ocağına ve mevcut kömürüne kıymet takdir olunarak idâre tarafından bi't-tesviye ma'denden tard olunacaktır.

54 - Yine saltanat-ı seniyyeden olan ma'denciyândan her kangı biri işbu nizâmname ahkâmının hâricinde olarak bir takım harekât-ı nâ-makbûlede bulunduğu halde kendüsünü ahkâm-ı mezkûreye tevfikân mücâzât görecek ise de yine ta'annüd ve cibilliyeti iktizâsmca bu makûle harekâtda nihâyet üç def'a bulunur ise ocağına ve mevcut kömürüne kıymet takdir olunarak idâre tarafından bi't-tesviye ma'denden bütün bütün def ve tard olunacaktır.

55 - Bir ma'dencinin yed ve i'mâlinde bulunan ocağın sütunları kavî ve muhkem ve tavanını metîn ve müstahkem rabıtla i'mâline kemâl-i i'tinâ ve dikkat itmesi akdem vazâ'i-finden olduğundan ve şayet bunlara masârifinden ictinâben 'adem-i dikkati münâsebeteyn ma'âz-allahü te'âlâ ocağ-ı mezkûr çukur derûnunda telef-i cân vukû' bulursa ol halde ma'denci-i merkûm cezâ kanunnâme-i hümâyûnu ahkâmıyla mahkûm tutulacaktır.

56 - Ma'den-i mezkûrede müsdahdem sunûf-ı 'amelenin küllisi el'ân islâm ve cüz'isi hristiyan bulunduğu bir ocakda bulunan iki üç nefer hristiyan için eyyâm-ı pazarda ta'til olunub da kırk elli nefer islâm 'amelenin bilâ-ücret tehî kalmaları ve bu sebeble i'mâlâta sekte-i külliye 'ârız olması bir vechile câ'iz olamayub bunun için millet-i hristiyan eyyâm-ı pazarda icrâ-yı âyin itdikden sonra ve ehl-i islâm dahi evkât-ı hamselerini buldukları mahalde ve salât-ı cum'ayı en yakın bulunan mesâcidde ba'de'l-edâ yine i'mâlâta mübâşeret ideceklerinden ma'den ocakları haftanın hiçbir gününde bu sebeble ta'til olunmayacaktır. Fakat ehl-i islâm için 'abidîn ve hristiyan için paskalya günlerinde tenezzühleri için müsâ'ade olunacaktır.

57 - Bir ma'dencinin yed ve i'mâlinde bulunan ocağın şayân-ı kabul kömürü ilerüde ednâ ve gayr-i şayân damara tesâdüf itdikle idâre tarafına haber virilerek bi'l-mu'âyene ocağ-ı mezkûru işlemesi ve işlememesi hakkında virilecek karar vechile hareket idecek ve ber-vech-i muharrer haber virilmeyerek ednâ kömürü tamâmen şayân-ı makbûl kömürüne karıştırdığı halde mevcut kömürünün tekâmiline ednâ nazarıyla bakılacaktır.

58 - Ma'den yolunun kâffe arazisi vakf-ı şahâne bulunduğu mebnî ma'denciyânın işlemekte buldukları ocakları yekdiğere ve iştirâ eylemeleri külliye memnû' olup şu kadar ki yekdiğere ocak alub virecek oldukları halde yalnız sarf itmiş oldukları masârif-i bey' idebilüb bu halde ve sür-sâtda da ocak alub viren ve gerek yekdiğere iştirâk iden kimesneler cânib-i idâreye gelüb ihbâr ve takdir itmedikce kendü beynlerinde cereyân iden mu'âmelât ve şerâ'ite i'tibâr ve hüküm tutulacaktır.

59 - Birisinin yed ve i'mâlinde bulunan ocağı masârif-i vâkı'asına mukâbil diğerine fûruht idecek olduğu ve merkûmun cânib-i mîrîye deyni bulunduğu halde alacak kimesne erbâb-ı i'mâlâtdan olup deyn-i mezbûru te'diye ider ise bu makûle alub virmeleri sahih olacaktır.

60 - Birisinin müceddeden ocak küşâd eylemesi veyâ akabinden mübâya'a ile işlemesi veyâhud birisiyle şerik olması mutlaka cânib-i idâreden ruhsat ahzına mütevakıf olub zinhâr bilâ- ruhsat ocak küşâdına veyâ âherden mübâya'asına virile şerik olmağa mütecâsir olur ise ocağ-ı mezkûr terk itdirilerek bundan dolayı masârif ve ziyân iddi'âsına hakkı olamayacaktır.

61 - Ma'denciyândan her kangı biri ahvâli şüpheli ve serseri makûlesinden ve bilâ- tezkere gelmiş olan kimesneyi idâreye haber vermeyerek kabul ve intifâ eylediği halde o makûle ma'denci sârıka hükmüne gireceğinden ana göre mücâza'at olunacaktır.

62 - Ma'den ocaklarında istihdam olunan ma'denciyândan ve gerek mevcûd-ı ma'iyeti olan kazmacıyândan her kangı birinin bir husûs zımında merkez-i idâreye ihzârı iktizâ eyledikde idâre-i mezkûre tarafından gönderilecek me'mûr vardıği veyâ yazılacak celb tezkeresini aldıği anda merkez-i idâreye gelecektir.

63 - Ma'den-i merkûmede çalışmak üzere mahall-i sâ'ireden müceddeden gelmiş olan ma'denci yahud kazmacı ve sâ'ire yedinde bulunan mürûr tezkeresini evvel be evvel Ereğli hükûmetine ibrâz idecek oradan ma'den idâresine nizâmî bir 'ilm ü haber istihsâl idecek ve idâre-i mezkûreye dahi sâ'ir mu'teber ma'denci veyâ tüccardan birini kefil ve kefil viremediği halde ma'dende işleme ve ikâmet itmeğe salâhiyeti olamayacaktır.

64 - Ma'den-i mezkûr ocaklarında istihdam olunan sunûf-ı ma'denci ve gerek mevcûd-ı ma'iyeti olan islâm ve hristiyan 'amelesinden birisi nâ-hemvâre-i hâl ve harekete cesâretle bir uygunsuzluk ve şekâyet zuhûrunda yeni hâlde derhal idâre ma'rifetiyle ahz ve girift olunarak hükûmete teslim-birle mütecâsir olduğı hareketinin cezasına cezâ kânunnâme-i hümâyûnu ahkâmına terfikan mazhar olacaktır fakat sâkî-yi merkûm ele getirilemediği hâlde esnâf ma'rifetiyle bulunub tutulması her ma'denci kendüsünün vazîfesinden 'add idecektir.

65 - Ma'denciyân ve gerek mevcûd-ı ma'iyeti bulunan islâm ve Hırvat amelesinden birisi ma'denlerde ve gerek kasaba ve kurâlarda esliha ve alât-ı cerha dâ'ir bir şey hâmil olamayacağıyla berâber piştov ve tüfenk endahına cür'et idemeyecek ve görüldüğü hâlde ve işildildiği sûrette idâre veyâhud nezâret tarafından esliha nizâmına tevfikân icrâ-yı mücâzât olunacak ve şu kadar ki hasbe'l-lüzum bir mahalle gidecek olub da esnâ-yı râhda iştibâh-ı ihâfet olduğı takdirde mahallin me'mûrundan esliha tezkeresi kılıklı ruhsat tezkeresi ahz ile silahını hâmil olarak gidüb câ-yı selâmete vardığında der-'akeb silahını çıkararak geşt ve güzâr ve arâm idebilmesi mücâz tutulacak ve bilâ- tezkere hâmil-i esliha olarak bir mahalle gitdiği tahakkuk ider ise ber-vech-i meşrûh müstahakk-ı cezâ olacaktır.

66 - Ocak i'mâl itmekde bulunan ma'denci veyâhud tarafeynden ocağa nezâret iden şeriki veyâ çavuş sefâhîn tarikiyle ötede berüde kezâlik ocağı su bastırmak ve sâ'ir gûne îrâs-ı tehlike idecek fenâlıklar getürmek cihetiyle ocağ-ı mezkûru mu'attal hükmüne kor ise ve bu sûretle 'amele-i mürettebesine beyhûde imrâr-ı vakt itmeğe sebep olur ise ebniye-i mîrîyi tahrib idenler haklarında mücâzât-ı şer'iyyeye mazhar olacaklardır.

67 - Ma'denciyândan birisi müretteb olan 'amelesinden ziyâde getürdüğü 'ameleyi kendülüğünden girü i'âde idemeyüb mutlaka cânib-i idâreye gelerek sebep-i ziyâdeliğini ifâde itmeğe ve şâyet 'amele-i merkûmeyi istihdam itmeyerek hod be hod girüye göndermeğe

veyâhud ocakda işsiz bırakmağa mütecâsir olur ise yevmiyelerini güyâ ayrı nöbet itmiş gibi bi-temâmihâ i'-tâ itmeğe mecbûr olacaktır.

68 - Ma'denciyânın kullandıkları 'amelenin ücretlerine mahsûben lüzûmuna mebnî alıvirecekleri zehâ'ir ve eşyâ-yı sâ'irenin fi-i mübâya'asına zam ile fukarâya gadr itmeyüb mütedil fiyat ile alıb virmeleri lâzımeden olub ve şâyed gadr itdikleri tahakkuk eyler ise râyic-i fiyatdan fazlası red itdirildikten başka gâdir-i merkûm muhtekir cezâsına mazhar olacaktır.

69 - Ocaklardan iskelelere olan tarîklerin muhtâc-ı tesviye mahalleri olduğu halde sâhib-i ocak ol mahalleri kömür-keş kirâciyânın teshîl-i mürûrları için ta'mîr ve tesviye idecektir.

70 - Kömürü nakl olacak ocağın iskeleye tarîkinde tesviyesi lâzım gelen mahaller tesviye olunmayub da kirâciyân hayvanları telef olduğu sûretde nısf bahası sâhib-i kömür tarafından tazmîn olunacak ve sebep-i telefin birazcığı sâhib-i hayvanın 'adem-i dikkatinden neş'et ideceğinden diğer nısf bahası dahî sâhib-i hayvana 'ârd olacaktır.

71 - Müceddeden ocak küşâdına mübâseret iden bir ma'denci ocağı önünde lâ-akall bin kantar kömür ihrâc ve müheyâ itmedikce anın kömürü keşfen defterine geçirilmeyerek ve kendüsüne dahî ma'denci nazarıyla bakılmayacaktır.

72 - Müceddeden ocak küşâdına mübâseret iden ma'denci ocağı önüne bin kantar kömür ihrâc ve müheyâ eylediği ba'de'-keşf tebeyün ider ise ma'denci-i merkûme idâre tarafından i'tâ olunmak ve evvel be evvel 'amele ve sûtun-keşân haklarını virmek üzere mevud kömürünün ocak önünde fi-i mukarrerinin nısf i'tâ olunacaktır.

73 - Bir ocağın nezdinde ne mikdâr mevud kömür olduğunu tahkik için her ay başında bir kere mevkî' me'mûru dâhil-i dâ'iresi olan ocaklara giderek mevud kömürleri 'aynen müşâhede ve bi-hakkın tahmîn-bi'le tertîb ve tanzîm ideceği keşf defterini cânib-i idâreye irsâl idecektir.

74 - Herbir ocağın nezdinde mevud olan kömür beher mah yapılacak keşf defterlerinden ma'lûm olacağından bu defterlere göre ma'denciyân mevud kömürlerinin ocakları nezdinde fiyat-ı mukarrerelerinin nısfı peşinen i'âne olmak üzere cânib-i idâreden i'tâ olunacaktır.

75 - Bend-i refde zikr olunan peşinân akçesi ma'denciyâna mücerred i'âne demek olduğundan ve bu da 'amele ve sûtun-keşânın virgü ve sâ'ir havâ'ic-i zarûriyeleri tesviyesinin mûcib-i teshîline mübtenî idiğinden ma'denciyân-ı merkûm alacakları bu peşinân akçesini hiçbir mahalle sarf itmeyerek evvel be evvel 'amele ve sûtun-keşânın haklarını edâ ve tesviye itdikten sonra bâkiyesini düyûn-ı sâ'iresine virebilecektir.

76 - Bir ma'denci ma'den-i mezkûr idâresinden virilmek üzere vireceği senedâtı iktidar ve servetine göre evvel be-evvel sûtun-keşâna olan borçları için virüb fazla serveti olduğu halde diğer borcuna sened virilerek bir vechile 'amele ve sûtun-keşânın hakkı kesb-i tehhur itmeyecek ve ber-vech-i muharrer 'amele ve sûtun-keşânın hakları tesviye olunmaksızın borc-ı sâ'iresi için virdiği sened idâre-i mezkûreden red olunacak ve reddi hakkında ma'denci-i merkûmun bir şey dimeğe hakkı olamayacaktır.

77 - Bir ma'dencinin ocağı nezdinde keşfen mevcûd kömürüne nazaran cânib-i idâreden ber-vech-i meşrûh virilmesi lâzım gelen akçeden fazla bir habbe virilmeyeceğinden ve bu cihetle emvâl-i mîriyenin hiçbir ma'denci üzerinde kalmayacağından ber-vech-i usûl emvâl-i mîriyeden peşinen almış olduğu akçe 'amele ve sütun-keşâna olan düyûnuna kâfi olmayub da açık borcu kaldığı halde mahall-i ahardan bi't-tedârik şu açık kalan borcunu kâmilen tesviye itmeğe ve şâyet hiçbir mahalden faraza akçe bulamayub da borcu açıkda kalur ise bu misüllü kudret ve bî- itibar idüğü zâhire çıkacağından diğer kudretlü mu'teber bir ma'denciye fûruht itmeğe mecbur olacaktır.

78 - Ma'denciyândan her kangı biri cânib-i mîriyeden alacağı gerek peşînân akçesine ve gerek teslîm itmiş olduğu kömürün esmânma mahsûben idâreye hitâben ashâb-ı matlûb yedlerine vireceği senedâtı hakîkaten düyûnân-ı sâ'iresi için olmayub da zâhiren 'amele nâmına virdiği ve bu vechile sahtekarlık itdiği tahakkuk ve ta'ayyün eylediği sûrette ma'denci-i merkûm cezâ kânunnâme-i hümâyûnunun ahkâmı iktizâsınca sahtekarlık cezâsına mazhar olacaktır.

79 - Bir ocağın kömürü hîn-i keşidesinde mal sâhibi olan ma'dencinin başında bulunması lâzım gelür ise de levâzım-ı sâ'iresini rû'yet itmek için bulunamadığı halde diğer adamın bulunması bi't-tensîb görebilüb fakat mu'ahharan hiçbir sözleri çıkmağa hakkı olamayacaktır.

80 - Bir ma'denci kömürünü ocaktan çıkarmaksızın hem tozundan ve hem kesmesinden tefrîk iderek harman-ı idârenin kabul idebileceği kömürü çıkaracaktır ve şâyet toz ve toprak ve kesme ile mahlut olduğu halde harmana çıkardarak kirâciyân bunlardan kömürü tefrîk ile tahmîl itmeğe mecbûr olacaktırlar bu ise kirâciyân-ı merkûmenin tezbih-i evkâtın mücîb olmağla bu hâle mebni olan ma'denci kirâciyânın bir nöbet ücretlerini kirâciyânına virilmek üzere cânib-i idâreye 'tâya mecbûr olacaktır.

81 - Bir ocağın i'mâline 'amele-i cüz'iyeye kifâyet itdiği halde küllî 'ameleyi zabt ile birazının tehî ve ticaretsiz kalmasına sebep olan ma'denci tehî durdukları yevmiye ücretlerini virdikten başka ma'denci-i merkûm mu'âteb tutulacaktır.

82 - Bir ma'denci ocağında istihdâm eylediği 'amele ma'den-i hümâyûn-ı hükümet ma'rifetiyle celb olunduğundan kendü umûr-ı hânesi için istihdâm itmeğe hiçbir vechile salâhiyeti olmayarak fakat bir iki kimesneyi çend gün kendü 'umûrunda isdihdâm itmeğe mecbûriyet-i şedîdesi olduğu halde cânib-i idâreye haber virerek yevmiye on gurus ücretle istihdâm idebilecektir.

83 - Bir ma'dencinin ocağında işlemekte olan 'amelesi diğer ma'denci tarafından tahrîk ve tergîb ile kendü ocağına alarak ta'til-i i'mâline sebep olur ise amele-i merkûme ewelki ocağına red oldukdan sonra mahrek-i merkûme üç gün müddetle habse'l- rıza olunacaktır.

84 - Bir ocağın ma'denin i'mâline ba'zı esbâbdan dolayı sekte gelerek biraz müddet ta'til olunması taht-ı mecbûriyetde ve 'amelesi dahi boşda olduğu halde 'amele-i merkûmenin diğer lüzûmu olan bir ocağa muvakkaten virilmesi ve bu cihetle bir güne tehî ve ticaretsiz bırakılması zımnında sâhib-i ocak idâreye gelüb haber virecektir ve şâyet haber virmeyüb de

'amele-i merkûmeyi tehî ve ticâretsiz bıraktığı halde sekizinci maddede muharrer cezâ misüllü taht-ı mucâzâta alınacaktır.

85 - 'Amele yevmiyesinden birinin müddet-i isdihdâmının hitâmında ma'denci tarafından cedvel sûretinde bir defter tanzim ve tertîb olunarak defter-i mezbûrede ma'denci yedinde bulunan 'amele defteri mûcibince 'ameleden her birinin ismi ve zimmeti ve mensûb olduğu divân ve müstahakk oldukları ücret-i yevmiyeleri isimleri hizâsına terkîm ve ikmâl itmiş oldukları nân-ı 'aziz ve sâ'ire bahası dahi tahrîr ve iş'âr ile cedvel-i mezkûru mevkî'de bulunan 'amele-i mukayyede götürüb kayd itirdikden sonra divân-ı mezbûr muhtârına teslim itmek üzere 'amele-i merkûmeden mu'temed birisine i'tâ idecektir ve sûtûn- keşânın ücretleri dahi bu tertîb üzere icrâ olunacaktır.

86 - Vezâ'ifi ma'denciyân hakkında ânifü'l- beyân mevaddın şâmil olduğu nizâmâtın kâffesine ma'denciyândan her biri mutava'ât ideceklerini emr-i tabî'i olduğu misüllü idare me'mûrlarından 'adalet-kerâne virilecek gerek evâmire itâ'at ve virilecek kararı dahi bilâ-su'âl kabul ideceklerdir ve şâyet hilâf-ı emre mütecâsir olan olur ise me'mûra 'adem-i itâ'atdan neş'et itmiş olduğundan bu makûleler ma'den-i mezbûre kabul olunmayacaktır.

87 - Ma'den-i hümâyûn idâresi re'isi bulunan zât me'mûr-ı müstakil olduğundan ma'iyetinde bulunan bi'l-cümle me'mûrîn-i sâ'ire re'isi mümâ-ileyhden vârid olacak evâmire itâ'at idecektir ve şâyet icâbında bunın hilâfına mütecâsir olan olur ise zâbitine 'adem-i itâ'at cezâsına mazhar olacaktır.

88 - Mevkî'lerde ta'yin olunan me'mûrînden her biri işbu nizâmnamenin ahkâmıyla hareket ederek ve me'mûr-ı müstakil olduklarından bir ma'dencinin veyâ 'ameleden birisinin gerek ma'dence ve gerek sâ'ir güne bir maslahatı dolayısıyla mevkî-i me'mûriyete gelüb ifâde-i hâl-i keyfiyet idecek ve me'mûr-ı mümâ-ileyh dahi idâre riyâsetine beyân-ı hâl idecektir fakat ba'zı mevadd-ı cüz'îye vukû'unda kendülüğünden icrâyâ muktedir olacaktır.

89 - Mevâki'de bulunan me'mûrîn ocaklardan harmanlara kadar olan yolları dâ'imâ nezâretle muhtâc-ı tesviye olan mahallerini mensûb oldukları ocak sâhiplerine tesviye itdirecektir.

90 - Mevâki'de bulunan me'mûrîn ocaklardan tenzîl olunan kömürlerin işbu nizâmname ahkâmına tevfikân dikkat ve i'tinâ ideceği gibi her ay başında tertîb ideceği keşf defterini cânib-i idâreye irsâl idecek ve tahmin ideceği kömürü mikdârından fazla tahmin idüb de ana göre peşinân akçesi virildikten sonra kömürün hîn-i naklinde tahmînden noksan olduğu meydana çıktığı ve kömür sâhibinin mîrîye borcu kaldığı tebeyyün eylediği sûretde me'mûr-ı mümâ-ileyh şedîden....(okunamadı).

91 - Mevâki' me'mûrları kömürün ihrâcât ve nakliyâtı hakkında gördükleri mahzûratı veyâhud lâzım gelen ıslahatı ve vaki' olan muhatarat ve mugâyir-i nizâm harekâtı derhal cânib-i idâreye 'arz ve iş'âr idecektir.

92 - Ma'dende müsdahdem bi'l-cümle me'mûrîn ve ketebe ve hademe-i sâ'ire dâ'imâ ve müstemirran bi'z-zât işlerinin yanında bulunub me'mûr oldukları hizmetlerinin vakt ve zamânıyla ve hakkıyla i'tâsına ihtimâm-ı tâm ve gayret-birle ibrâz-ı sadâkat itmek ve iş hitâmlarını göstermek vazîfe-i zimmetleridir.

93 - Ma'den-i merkûme iskelelerinde bulunan ebniye beynlerinde mahall ve esvâkda ebdân-ı insana muzır olacak te'affünât ve sâ'ir fenâlıklar vukû'unu me'mûrları tarafından men'ine itina olunub bu misüllü fenâlıklar bulunan mahalleri tathîr itdirmek akdem vezâ'ifi sıhhiyeden olarak ve şâyet bu makûle insana muzır olacak şeylerin hudûsuna mütecâsir olanlar olur ise bunlar bir günden üç güne kadar hapis ile mücâzât olunacaktır.

94 - Ma'den-i mezkûrede vâki' gerek demir yollarda isdihdâm olunan mîrî hayvanlarının me'kûlât ve masârifât-ı sâ'iresiyle cânib-i mîrîden i'mâl olunan ocakların masârif-i ihrâciyesi ve gerek vâki olacak kâffe-i masârifât hak ve yoluyla idilerek telef ve sirkatden vikâyesiyle tazlîl-i masârifât ve teksîr-i varidâtına mevki' memûrları ve kâtibleri tarafından kemâl-i i'tinâ ve dikkatle ibrâz-ı sadâkat idecekler ve hilâfına hareketle aks-i hal vukû'unda me'mûr ve kâtib-i mûmâ-ileyhîn 'adem-i dikkatlerinden neş'et itmiş olacağından vâki' olacak ziyân kendilerinden tazmîn ile mücâzât olunacaktır.

95 - Ma'den-i merkûme lâzimesiçün bi'l- mübâya'a anbarlarda bâ- defter mevcûd olan alât ve edevât-ı ma'den ve erzak ve sâ'ire anbar me'mûrlarının yed ve hıfzında olacağından bunları me'mûr-ı mûmâ-ileyhîn zâyi ve telefdan vikâye itmeye dikkat idüb tekâsül ve adem-i dikkat ve sâ'ir cihetle telef ve zâyi vukû'a geldiği sûrette tazmîn itdirilecektir.

96 - Ma'den-i mezkûrda bulunan bi'l- cümle me'mûrîn me'mûriyetleri cihetiyle herbir husûsâtı yedlerinde olacağından bunların ma'den-i mezkûrda ocak küşâd ve i'mâl itmeleri veyâhud bir ma'denci ile şerîk olmaları külliyyen memnû'dur.

97 - Ma'den mevkî'lerinde bulunan bi'l-cümle me'mûrîn 'umûr-ı me'mûriyetlerini ikmâl-i sadâkatle ifâ itmeğe borçlu olduklarından ve bu dahi cümlesinin yekdil ve cân olarak birbirleriyle hüsn-i imtizâc ve küçük büyüğüne itâ'at ve büyük de küçüğüne hürmet itmek ve rû-yı mülâyemet göstermeklik ile hâsıl olacağından şâyet me'mûrinden biri diğeri mahzâ 'adaveti münâsebetiyle iftirâ ider ise veyâ sa'ir güne mu'amele-i nâ-mâkbûlede veyâhud kendüsünün büyüğü olup da alacağı emre 'adem-i itâ'ate bulunur ise şedîden mücâzât olunacaktır.

98 - Memûrîn ile zabtiye neferâtı sâye-i hazret-i pâdişâhîde müstevfâ ma'aşla isdihdam olunageldiklerinden ifâ-yı merhamet zımnında bir kazâ ve karye ve mahall-i sâ'ireye i'zamlarında beytûtet idecekleri mahallerde yem ve yiyeceklerini akçeleriyle alarak bu yolda kimesnenin meccânen bir nesnesini kabûl ve gadr itmeyecek ve itdikleri tahakkuk eylediği takdirde aldığı şeyin bahası tazmîn itdirildikten başka üç gün habs ile mücâzât olunacaktır.

99 - Hasbe'l- mevkî' me'mûrîn ma'iyetlerinde bulunan zabtiye neferâtı ve 'amele uşâğı gibi hizmet-i zâtiyelerinde istihdâm olunamayub dâ'imâ ma'den umûrunda kullanılarak hilâf-ı hareket iden me'mûr mes'ûl tutulacaktır.

100 - İşbu nizâm-nâmenin ahkâm-ı mûndericesi mer'iyü'l-icrâ tutulub ve hâric-i mûndericle teferru'ât-ı vâki'a dahi mevadd-ı mûndericeye usûl-ı ma'dene tevfiikan cânib-i idârenin tedâbir-i hasenesiyle icrâ olunacaktır.

Mâden-i mezkûrun bidâyet-i küşâdından bu ana gelince değin gerek ihracât ve gerek tenzilât ve gerek teferru'ât-ı sâ'iresi hiçbir nizâm tahtına alınmayarak herbir husûsâtı işin gidişine göre rû'yet olunmakta ve bu ise ba'zı güne müşkülâtı mü'eddî bulunmakta

idiğinden tersâne-i âmire idâresi meclisi 'azâsından olub me'mûriyet-i mahsûsa zımnında ma'den-i mezkûre gelmiş olan miralay 'izzetlü Sa'id Bey efendi ve çâkerleri hazır oldukları halde 'akd olunan komisyon-ı mahsûsda derpiş-i tezekkür olunarak ma'den-i mezkûrede isdihdâm olunan ma'denciyan ile ahâli-i 'amelenin hukûkunu muhafaza ve bunların kâffe-i ef'âl ve harekâtını taht-ı râbıta ve intizâma almak ve bu cihetle ma'den-i mezkûr işine aslâ bir sûretde sekte getürülememek ve her me'mûr vazîfe-i me'mûriyetini bilüb hârice tecâvüz itmemek ve hilâfına mütecâsir olanlar mazhar-ı mucâzât olmak zımnında ma'den-i merkûme idâresinin rûhu denilmeye şâyân yüz bendi şâmil işbu nizâmnâme tanzîm ve takdîmine icirâ kılınmış olmağla ol bâbda ve kâtube-i ahvâlde emr ve fermân hazret-i men lehül- emrindir.

4 Muharrem 1284

26 Nisan 1283

Kâtib-i ma'den

(mühür)

Kol Ağası

(mühür)

Miralay me'mûr-ı mahsûsa

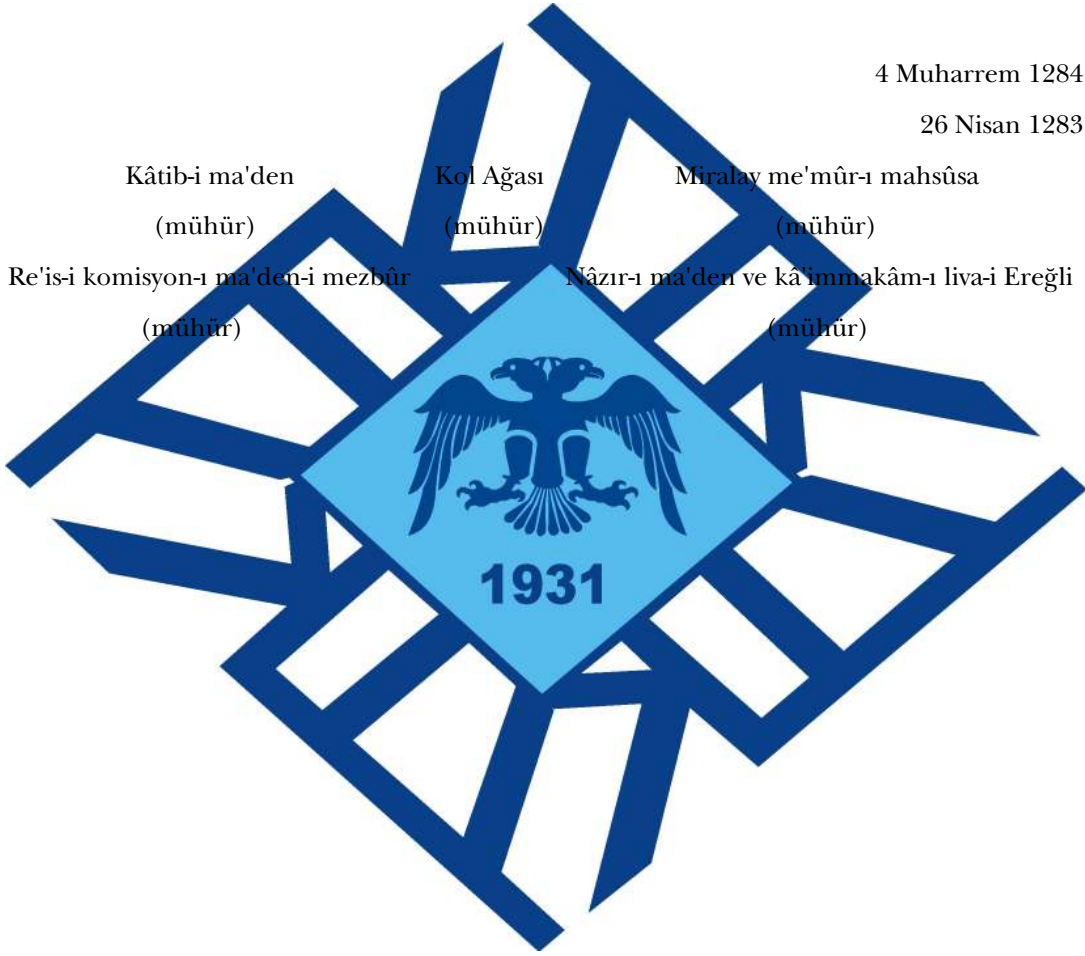
(mühür)

Re'is-i komisyon-ı ma'den-i mezbûr

(mühür)

Nâzır-ı ma'den ve kâ'immakâm-ı liva-i Ereğli

(mühür)

فہرست نغمہ اولہ (تجزیہ کردہ)

۳۵	عملہ نیک بدستہ تائیس رسالہ	۳۵	فصل اول	۱۰	کور موصیاتی انشا اولہ بعد ائید ترا بردار
۳۶	عملہ نیک وقتہ کلہ کلہ	۳۶	فصل دوم	۱۱	اصطلاح علم قنوشعار
۳۷	قازمہ جیانک برکونج مددہ جالشار	۳۷	فصل سوم	۱۲	انشا اولہ بعد ائید کر اسہ ساج جلیج
۳۸	قازمہ بیبک وقتہ ایشمار	۳۸	فصل چہم	۱۳	ارکپی سنجی اور سنانہ کر اسہ قتلہ
۳۹	علمہ ان وقتہ ایشمار	۳۹	فصل ششم	۱۴	سولہ ترتیب
۴۰	علمہ مددہ خستہ ظاہر و خستہ	۴۰	فصل ہفتم	۱۵	سولہ قضاویہ ترتیب
۴۱	علمہ مددہ یکہ کیرینی مزین و افواس	۴۱	فصل ہفتم	۱۶	سولہ کتب شعہ مختارہ وظیفہ
۴۲	کراہی حیواناتک مخلصہ ترتیبہ دارال	۴۲	فصل ہفتم	۱۷	سولہ قطاعہ فیاق
۴۳	کراہی حیواناتک برستہ تائیس رسالہ	۴۳	فصل ہفتم	۱۸	سولہ کتب مدیہ تنیابہ علاقہ رنجیہ دار
۴۴	کراہی جیانہ محاکہ آفرہ ذاری	۴۴	فصل ہفتم	۱۹	سولہ کتب اصغریہ بر سولہ ترتیب سوزہ ہر ذی
۴۵	کراہی نیک جیکہ جھاری کورک خلفہ و ناہر	۴۵	فصل ہفتم	۲۰	سولہ کتب اصغریہ طبعیہ و لہ کر اسہ
۴۶	بازجی وقتہ جیانک و زرد و قرابان جھاری کورک	۴۶	فصل ہفتم	۲۱	قازمہ جیانہ جلیج
۴۷	بازجی وقتہ جیانک و قزع جبہ	۴۷	فصل ہفتم	۲۲	قازمہ جیانہ وظیفہ
۴۸	ارنا کورالتم	۴۸	فصل ہفتم	۲۳	عملہ نیک مخلصہ ترتیبہ دارال
۴۹	کورک و زیدہ منسبتہ سافہ وقتہ	۴۹	فصل ہفتم	۲۴	ارواغلت کریم
۵۰	ملاہیدہ اولہ بعد کورک سانیہ کورک جھاری	۵۰	فصل ہفتم	۲۵	ارواغلت ترک اعمال
۵۱	کراہیانک کورک نوزیہ و جرائع کورک	۵۱	فصل ہفتم	۲۶	بے اقتدار برظاہرہ سعید
۵۲	کورک سفیرہ ترتیبہ قبولانہ وظیفہ	۵۲	فصل ہفتم	۲۷	شریک افندہ
۵۳	فصل اول	۵۳	فصل ہفتم	۲۸	جانب ارک مددہ سفیرہ ترک اعمال
۵۴	فصل اول	۵۴	فصل ہفتم	۲۹	ارواغلت و زرد و افندہ
۵۵	فصل اول	۵۵	فصل ہفتم	۳۰	فصل اول

Belge 1: Nizamnâmenin fihristi

۱۹۴	کیر کیرک موقا حمله اعظمه	۵۴	نقشه مناره منار حرقه برقع
۱۹۵	توله اوزد بجهله در بدجان سون کورده اعظمه	۵۵	اوتانک سندنه باغلم
۱۹۶	اراک رتورن امریه مخالفت	۵۶	نقطیل ایام
تول		۵۷	تایانه قون کون اراطان زکار
۱۹۷	بالجه رتورک دق بنم	۵۸	بمع و شرا
۱۹۸	مواقع مانورن وظیفه لر	۵۹	باصل جانب بریله بوجن اوزن مان بایم طرفه نادره
۱۹۹	کوکسه وظیفه مواقع رتورنک نقه رتور	۶۰	بجرا اوتانک رتورن دیا اوزنه ساید بیا بریله کرکه نیمه
۲۰۰	مواقع رتورنک کتفی کورده نقه نایه طوری	۶۱	بجورن اوتانک و سون نقه نایه کتفی واقعا
۲۰۱	مواقع رتورنک کورده کرای و قورن اراک بیا	۶۲	جانب اراک بریلی نوزم کلا
۲۰۲	بالجه رتوریه و کتفه وظیفه لر	۶۳	بیا طلیان مدعی و قازمه
۲۰۳	اسوانه وابنه اراک رتورنک نظر لر	۶۴	نقشه طوری جلع
۲۰۴	مواقع رتورنک مدینه اوله و اراک نقه و قار	۶۵	راسمه حال اراک
۲۰۵	انار رتورنک وظیفه لر	۶۶	نقشه نقطیل فکته کورن
۲۰۶	رتورنک اراک به اعمال مجموعی	۶۷	نقشه عملدن کتور لکله اعاده و یا ایشن اراک
۲۰۷	مانورنک بیکر بیلده حصه اقتراح و معاشه	۶۸	عما بر زخار و اشیای سانی البور
۲۰۸	مانوریه وظیفه لر کتفه رتورنک اراک نقه	۶۹	اوتانک اکتله اوزنه طلیانک تصویر
۲۰۹	رتوریه معادنک خطبه استخدام اراک بیا	۷۰	طلیانک فافنه کراجه به حیوانانک تلف
۲۱۰	ضامه	۷۱	بجرا کت راقبه اوتانک کتفی کورک
		۷۲	مدینه خیانک طلیانک صلح
		۷۳	اوتانک باشنه کورن کتفی
		۷۴	مدینه خیانک اعانه و بشنامه اعانه
		۷۵	اعانه اوظ به بشنامه کورده و بیله کتفی
		۷۶	ابتداء عمله طلیانک اعانه
		۷۷	اجیده بوجن طوری ایدله معر
		۷۸	عمله نایله و بیکر بوجن سافته سندن
		۷۹	کورک نقه صافینک باشنه بوجن
		۸۰	کورک اوتانک اوزنه اوزنه فرزه و شوم
		۸۱	عمله فرزه کفایت ایتیک مالک کلا عمله
		۸۲	عمله بیا سون نایه شمع استخدام
		۸۳	بیکر کورک عملدنک حرکتیک اراک

اگر کما کور مندره لکیریه ارادیه ازینک نظر نامه بر

فصل اول

نعمه توحی و فضیله توحی

۱ برکت مجرور نعمه توحی است چنانکه اولادین مالک الدارم جانب ادک ره توحی فضیله توحی است
اوله به قدر

۲ نعمه بدیده اوله به کس از باب قدرت و اعجاز زنده اوله یعنی و نعمه مذکور شده به قول بدیع
اعرابیه جانب ادک ده فضیله توحی است چنانکه

۳ نعمه بدیده اوله به کس یا قدرت و باغور اعجاز زنده تا الفل بدیع یعنی صالح نعمه یا جانب
بدیده اوله جنبه سبقت ایره بلکه مقابلی بجهت نامه کس به مقدار مناسب اجتهاد است
نعمه مذکور به برینیه مدخله ایزد به قدر

۴ جانب ادک ده ابتدا فضیله توحی است اوله ایتم که به کس نیکه نعمه توحی ایتمه دهنده کند بلکه بدیده
اوله یعنی نعمه با فضیله و کس از اینکه اسلا مساحت اوله به قدر

۵ و شایسته در رفیقه مادرم کس اوله یعنی ازینک استیصال توحی ایتم که به خود مجرور نعمه توحی و با وجود
و کس بدیده کس مقابله هم حکمت اینسه اوله جنبه بدیده اوله به کس اوله به کس و با وجود
و کس از اوله به اجتهاد مجازاة جانب برینیه فضیله اوله به کس اوله به کس اجتهاد و کس
دهنده توحی اوله به قدر

Handwritten notes and scribbles at the bottom of the page.

مصدر ذکر ایک بیانیہ کتاب دینے پرانہ تعلیمی ریکورڈ کر کے اظہارِ حیا کر کے تیار کیا اور اس کا تذکرہ ساری ہی جگہ پر تفصیل
رہے، نتیجتاً لکھنؤ کے صدر ایسے کی کمیٹی نے اس کو رد کیا اور اسی کی رو سے اس کو بڑے بڑے معائنات میں بھیج کر
بروز گزشتہ روز سے اس کی مجلس امتحان کی اور یہاں پر اس کو اپنی خوبی اور قابلیت کے ساتھ ساتھ اس کی عمر اور اس کی
مدراسہ میں اس کی تعلیم اور اس کے والدین کے ہوتے ہوئے اس کے کفالت اور اس کے کفالت کے تحت اس کے
والدین نے اس کو بڑے بڑے معائنات میں بھیج کر اس کے کفالت اور اس کے کفالت کے تحت اس کے کفالت اور اس کے کفالت کے
حالیہ تیار کیا گیا ہے اور اس کے معائنات میں اس کے کفالت اور اس کے کفالت کے تحت اس کے کفالت اور اس کے کفالت کے
دیکھ کر اس کے تیار کیا گیا ہے اور اس کے معائنات میں اس کے کفالت اور اس کے کفالت کے تحت اس کے کفالت اور اس کے کفالت کے
اصول اور قواعد اور اس کے معائنات میں اس کے کفالت اور اس کے کفالت کے تحت اس کے کفالت اور اس کے کفالت کے

تذکرہ صدر ایسے کی کمیٹی	مصدر ذکر ایک بیانیہ	مدراسہ میں اس کی تعلیم	قلم نگار	...
-------------------------	---------------------	------------------------	----------	-----

Belge 4: Nizamnamenin son sayfası

